

Savaatillit nersutaatillillu inuussutissarsiuteqarnerannut nanoqartalenera qanoq annertutigisumik ajornartorsiutaalersimanera, tamatumanilu qanoq iliuseqarfigineqarsinnaanera pillugu Naalakkersuisut misissuisitsissasut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqtigiit

Akissuteqaat

(Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Savaatillit nersutaatillillu inuussutissarsiuteqarnerannut nanoqartalenera qanoq annertutigisumik ajornartorsiutaalersimanera, tamatumanilu qanoq iliuseqarfigineqarsinnaanera pillugu Naalakkersuisut misissuisitsissasut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Inatsisartunut ilaasortap Aqqaluaq B. Egedep nassiuppaa.

Aallaqqaasiutigalugu nalunaarutigissavara Nannunik illersuineq piniarnerlu pillugit nalunaarummi atuuttumi § 12 naapertorlugu imminut illersortariaqarluni iliortoqartariaqarluniluunniit pigisat illersorniarlugit imminulluunniit illersorniarluni Naalakkersuisut nannussinnaatitsimmata. Pisuni taamaattuni Pinerluttulerinermut inatsimmi aalajangersakkat malinneqassapput. Tassa imaappoq, kinaluunniit ulorianartorsiortutut misigaluni imminut illersortariaqarluni iliortoqartariaqarluniluunniit pigisat illersorniarlugit imminulluunniit illersorniarluni nannussinnaatitaavoq. Nalunaarut nutarsarneqalerpoq, tassani imminut illersortariaqarluni iliortoqartariaqarluniluunniit pillugit aalajangersakkat ersarissarneqassallutik.

Naalakkersuisoqarfik 2012-imiilli paasissutissanik katersiveqarpoq nannunik naammattoorsinermik/aporaannernik nalunaarsuiffimmik. Paasissutissanik katersivik atorlugu ajornartorsiutip annertussusaa Namminersorlutillu Oqartussanut takutinneqassaaq najoqqutassanillu pitsaanerusunik innersuuteqassalluni.

Nannut pillugit Issittumi iliussissatut pilersaarummik suliaqarnermut atatillugu suleqatigiissitaliortoqarnikuuvoq, taakkulu suliarinikuuvaat inuit nannullu aporaattarnerannut tunngatillugu misissueqqissaarnermut periaaseq (PBHIMS – Polar Bear-Human Information Management System). PBHIMS tassaavoq paasissutissiinermut atortoq paasissutissanik katersiviusoq, tassani nalilersorneqartarluni inuit nannullu sunniivigeqatigiittarnerat, taamaalilluni siunissami inuit nannullu ajortumik sunniiveqatigiittarnerannik pitsaaliuinissamat sinaakkusiisusaaq.

Aqutsinissamat pitsaanerpaamat paasissutissat pisariaqartinneqartut (BMP – best management practice) Issittumi tamarmut PBHIMS-ip tunniuttussavai. Siunissami aporaattoqanginnissaanut taamaattoqarneranilu ikiorsiinissamik atortorissarut sakkussanik periaatsinillu tunniussisinnaavoq.

Naalakkersuisut ilisimavaat nannut inoqarfinnut pisarnerat ajornartorsiutaasoq ilungersunarsinnaasoq, matumanilu Kujataani nunaateqarfinnut pisarnerat eqqarsaatigalugu, upernaakkut, aasakkut ukiakkullu savat uumasuutillu nunami angalaannartarmata, kiisalu

nannut inunnut, uumasuutitut, sanaartukkanut, ungaluukkanut allanullu pigisanut ulorianartorsiorititsisinaanerat ilanngullugu eqqarsaatigalugu.

Savaatillit Peqatigiit Suleqatigiissut (SPS) ataatsimeersuarnerani savaatillip apeqquut 2015-imi qaqilerpaa. Inatsisit malittarisassallu atuuttut nutarterneqassanersut pillugit apeqquateqaat ataatsimeersuarnermi akissuteqarfigaara, taamaalillunga najukkani pissutsit isiginiarneqassasut oqaatigalugu.

Nunap ilaanut immikkoortortanut pingasunut agguataarisoqassasoq Naalackersuisoqarfiup siunnersuutiginiarpaa. Taamaalilluni ersarissinerussaaq innuttaasut nannunik nunap ilaanut immikkoortuini assigiinngitsuni naapitsigaangamik qanoq iliortarnissaat. Siunnersuut pineqartoq tamanut tusarniutigineqassaaq, ilaatigut SPS-imut.

Kujataani savaatillit eqqaanni nannunik naapitsisimanernik 2014-imi nalunaarutiginnittoqarsimanngilaq. Qaqortup eqqaanni nannunik naammattoorsineq ataaseq nalunaarutigineqarpoq.

Inuit nannullu sunniivigeqatigiittarnerat pillugu iliuusissanik ilitsersuutinik ukiuni arlalinni peqarsimavoq, pisariaqarnera naapertorlugu nutarterneqartarluni, kingullermik 2015-imi. Ilitsersuut misilittakkat maanngaanersut nunanillu issittunersut illoqarfinni nannut inuillu aporaattarnerannik ajornartorsiorfiusunersut tunuliaqutaralugit sananeqarput. Ilitsersuut kommuninut, politeeqarfinnut sakkutuunullu tamanut agguanneqarnikuuvoq Namminersorlutillu Oqartussat nittartagaanni nassaassaalluni.

Naalackersuisut siunnersuut isigalutik PBHIMS-ip ilisimaneqarnera siaruarsarniarpaat nannunillu naapitsinerit nalunaarutiginnissaat qanoq pingaartiginersooq erseqqissarniarlugu.

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfiup aammattaaq nunani issittuni nannut inoqarfinnut nunaateqarfinnullu qanillisut pillugit ilisimasaannik misilittagaannillu pissarsiviginiarlugit attavigereerpai.

Qulaani oqaatigineqartut tunngavigalugit Naalackersuisut inassutigaat siunnersuut itigartinneqassasoq.